

Ο κύριος Αγαμέμνων

(Μια αληθινή ιστορία από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο)

Χρήστος Φίφης

Ένας φίλος μου στη Μελβούρνη μου διηγήθηκε κομμάτια από την ιστορία του πατέρα του κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, όπως τα θυμόταν. Ο πατέρας του ήταν ο Αγαμέμνων απ' τα περίχωρα της Λεμεσού. Οι συγχωριανοί του τον αποκαλούσαν Μέμνων και για τους οικείους του, όταν ήταν μικρός, ήταν ο Μεμνονής. Ο ίδιος προτιμούσε το Αγαμέμνων. Σπάνια μιλούσε για τον εαυτό του, ακόμη και τα παιδιά του λίγα γνώριζαν για τις περιπέτειες της ζωής του.

Καθώς περνούσαν τα χρόνια ο φίλος μου προσπαθούσε να μάθει περισσότερα. Γνώριζε μέσες άκρες την ιστορία της ζωής του πατέρα του αλλά υπήρχαν και πολλά κενά. Ήξερε ότι γεννήθηκε το 1915, είχε φοιτήσει στην Αγγλική Σχολή Μιτσά και το 1939 κατατάχτηκε στο Αγγλικό Κυπριακό Σύνταγμα. Όταν κατατάχτηκε είχε ήδη παντρευτεί τη μητέρα του Καλλιόπη και ο πρώτος γιος τους, ο Μενέλαος ή Μέλιος

δεν ήταν ακόμη ενός χρονού. Οι Άγγλοι ετοιμάζονταν να αντιμετωπίσουν τη Ναζιστική απειλή. Υπολογίζεται ότι στο Αγγλοκυπριακό Σύνταγμα υπηρέτησαν στη διάρκεια του πολέμου κάπου 23.000 Ελληνοκύπριοι και περίπου 7.000 Τουρκοκύπριοι. Οι πρώτοι μήνες της εκπαίδευσης, μέσα στην Κύπρο, ήταν γεμάτοι με κουραστική ένταση, ήταν, όμως, και ευχάριστοι. Κάθε τόσο οι στρατιώτες με 48άρες άδειες επισκέπτονταν τις οικογένειές τους και συναντούσαν τους φίλους τους. Σύντομα, όμως, το Κυπριακό Σύνταγμα μεταφέρθηκε στην Αίγυπτο όπου συνεχίστηκε η εκπαίδευση με πιο εντατικό ρυθμό. Μετά άλλοι αναχώρησαν για τα διάφορα μέτωπα. Πολλοί αιχμαλωτίστηκαν, σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν στα διάφορα πεδία των μαχών στη Γαλλία, στην Ελλάδα, στην Κρήτη, στη Βόρεια Αφρική, στη Σικελία, στην Ιταλία. Στις αρχές του 1941 η μονάδα του Αγαμέμνονα στάλθηκε στην Ελλάδα για να πολεμήσει τη φασιστική λαίλαπα. Ο Μενέλαος ρωτούσε τη μητέρα του, τον παππού του και τη γιαγιά του, πότε θα επιστρέψει ο πατέρας, που δεν τον είχε γνωρίσει. Όταν το 1945 η μονάδα του Αγαμέμνονα

Ο κύριος Αγαμέμνων (Μια αληθινή ιστορία από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο) Χρήστος Φίφης

επέστρεψε στην Κύπρο αυτός ήταν αξιωματικός του Αγγλικού στρατού. Οι Άγγλοι δεν χρειάζονταν τώρα τόσο στρατό, προέβαιναν σε αποστρατεύσεις, ιδιαίτερα αποστρατεύσεις βαθμοφόρων. Πρότειναν στον Αγαμέμνονα να παραμείνει και να πάρει προαγωγή με τον όρο να μετατεθεί στην Ινδία. Αυτός στο στρατό είχε γνωρίσει και συμπολεμήσει με πολλούς Ινδούς και Πακιστανούς. Πάρα πολλοί από αυτούς σκοτώθηκαν στις μάχες της δυτικής ερήμου. Δεν δέχτηκε να γυρίσει τώρα εναντίον τους και να πάει να πολεμήσει για τις Αγγλικές αποικίες. Προτίμησε την αποστράτευση και να γυρίσει μόνιμα στο χωριό του, στο σπίτι του, στην οικογένειά του, στα χωράφια του. Το απόγευμα μιας καλοκαιρινής μέρας του 1945 έφτασε με το λεωφορείο στη μικρή πλατεία του χωριού του. Είχε μαθευτεί ότι θα ερχόταν. Μαζί με τους μεγάλους που συγκεντρώθηκαν να τον καλωσορίσουν ήταν και ένα τσούρμο παιδιά που έτρεξαν να τον δουν από κοντά. Ανάμεσα στα παιδιά αυτά και ο γιος του ο Μέλιος που δεν τον είχε δει από τον καιρό που ήταν δέκα μηνών. Με μια γρήγορη ματιά στα πρόσωπα των παιδιών εντόπισε και το δικό του. Τον γνώρισε, τού έμοιαζε. Σήκωσε τον Μέλιο ψηλά. Οι συγχωριανοί του που έβλεπαν τη σκηνή δάκρυσαν κατασυγκινημένοι. Χέρι-χέρι με το γιο του και τη γυναίκα του τράβηξαν για το σπίτι τους. Συνέχισε την προτεινή του ήσυχη, αγροτική ζωή. Μετά την επιστροφή του το 1945 οι γονείς του φίλου μου απόχτησαν τέσσερα ακόμη παιδιά. Ο φίλος μου γεννήθηκε το 1948. Το 1955, όμως, ο κύριος Αγαμέμνων έδωσε ξανά τη συμμετοχή του στον αγώνα της ΕΟΚΑ. Αυτή τη φορά ο αγώνας ήταν για την απελευθέρωση της Κύπρου από τα δεσμά της Αγγλικής αποικιοκρατίας. Εξάλλου και το 1939 αυτός δεν ήταν ο λόγος που κατατάχτηκε στο Αγγλικό Κυπριακό σώμα; Πίστευε στην ελευθερία των λαών και ότι μια μέρα οι Άγγλοι θ' αναγκάζονταν να παραχωρήσουν την ελευθερία και στην Κύπρο. Ο αγώνας του τώρα ήταν διαφορετικός. Ήταν σύνδεσμος. Τα βράδια διακινούσε από ορισμένα σημεία και άφηνε σε άλλα, αλληλογραφία και μυστικές πληροφορίες μεταξύ μαχητών των πόλεων και των βουνών. Με το αυτοκίνητό του παρακολουθούσε τις κινήσεις των εχθρικών δυνάμεων. Και όταν χρειαζόταν, βοηθούσε, χωρίς να δημιουργεί υπόνοιες, στην εξεύρεση κρυψώνων για αγωνιστές και υλικά. Μετά το 1960 η ζωή του Αγαμέμνονα στο χωριό του συνεχίστηκε ειρηνική, όπως πριν. Το ίδιο και μετά το πραξικόπημα και την οδυνηρή πληγή της τουρκικής εισβολής του 1974. Η οικογένεια του παππού του φίλου μου, ήταν απλοί άνθρωποι αλλά είχαν πάθος με την Αρχαία Ελλάδα και έδιναν στα παιδιά τους αρχαία ονόματα. Το ίδιο και ο κύριος Αγαμέμνων αργότερα. Η ζωή στο χωριό ήταν περιορισμένη, τα χωράφια δεν επαρκούσαν για όλα τα παιδιά. Το 1970 ο φίλος μου αναχώρησε για την Αυστραλία. Σύντομα δημιούργησε οικογένεια και οι επισκέψεις στην πατρίδα ήταν δύσκολες και αραιές. Πήγε, όμως κάνα δυο φορές μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Ο παππούς και η γιαγιά είχαν πεθάνει. Έβλεπε τους γονείς του,

τις οικογένειες των αδελφών του. Ωστόσο, οι άγνωστες πτυχές της ιστορίας του πατέρα του τον απασχολούσαν πάντα. Το 1995 η αδελφή του Έλλη του έγραψε στη Μελβούρνη ένα περιεργό νέο. Ο πατέρας τους τιμήθηκε με μετάλλιο από τον ρωσικό στρατό για τις υπηρεσίες του κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο! «Από τη Ρωσία; Κύριε ελέησον!» Ρώτησε την αδελφή του στο τηλέφωνο τι ακριβώς έγινε. Μια Κυριακή, του είπε, ένας ξένος περπατούσε τα δρομάκια του χωριού και φώναζε με ξενική προφορά «Ακάμεμνον, Ακάμεμνον!»! Η μάνα τους σα να πήρε το αυτί της το όνομα. «Αγαμέμνων!», μονολόγησε. Μα μόνο ένας ήταν ο Αγαμέμνων στο χωριό. Ο άνδρας της!». «Κάποιοι σε φωνάζουν Αγαμέμνο», του είπε. Σε φωνάζουν από το δρόμο». «Εμένα Καλλιόπη; Τι τους έκανα;» «Εσένα! Υπάρχει άλλος Αγαμέμνονας στο χωριό;»

Βγήκαν στο δρόμο, έγνεψαν στον ξένο και τους πλησίασε. «Τι τρέχει;», ρώτησε ο Αγαμέμνων. Ο ξένος τον ρώτησε αν ήταν ο Αγαμέμνων που είχε υπηρετήσει στον πόλεμο με τον Αγγλικό στρατό στην απόβαση της Σικελίας. «Ε, ναι!, είπε ο Αγαμέμνων. Είχα λάβει μέρος

Στο Κυπριακό Σύνταγμα στην Αίγυπτο, 1942.

στην απόβαση της Σικελίας». «Θυμάσαι να είχατε ελευθερώσει Ρώσους αιχμαλώτους;» «Ναι, πώς! Θυμάμαι, αλλά ήταν πολλοί. Δεν κράτησα το όνομα κανενός. Ήταν αιχμάλωτοι των Γερμανών από το Ανατολικό Μέτωπο και τους μετέφεραν σε στρατόπεδο συγκεντρώσεως στη Σικελία. Βρίσκονταν σε άθλια κατάσταση. Τους φροντίσαμε και μετά τους συνόδεψα στην Λιβύη και στη συνέχεια προωθήθηκαν στην πατρίδα τους». «Ναι, εσύ είσαι ο Αγαμέμνων που γυρεύουμε! Ο Ρωσικός Στρατός με την ευκαιρία των 50 χρόνων από τη λήξη του πολέμου σε τιμά για τις υπηρεσίες που πρόσφερε στους Ρώσους αιχμαλώτους. Η Ρωσική Πρεσβεία σε καλεί στη Λευκωσία για την επίδοση αναμνηστικού μεταλλίου». Ο Αγαμέμνων τα έχασε. Τόσα χρόνια στο στρατό, σε μακρινά πεδία μαχών, σε αιχμαλωσία, σε απόδραση, σε αποστράτευση και πρώτη φορά τώρα κάποιος θυμόταν και τιμούσε τη δράση του και τις υπηρεσίες του!

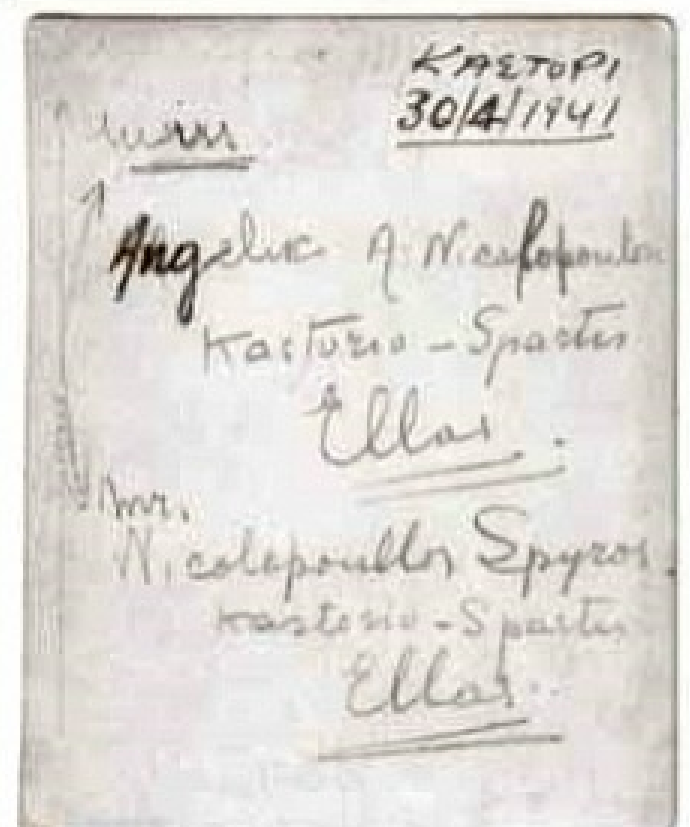
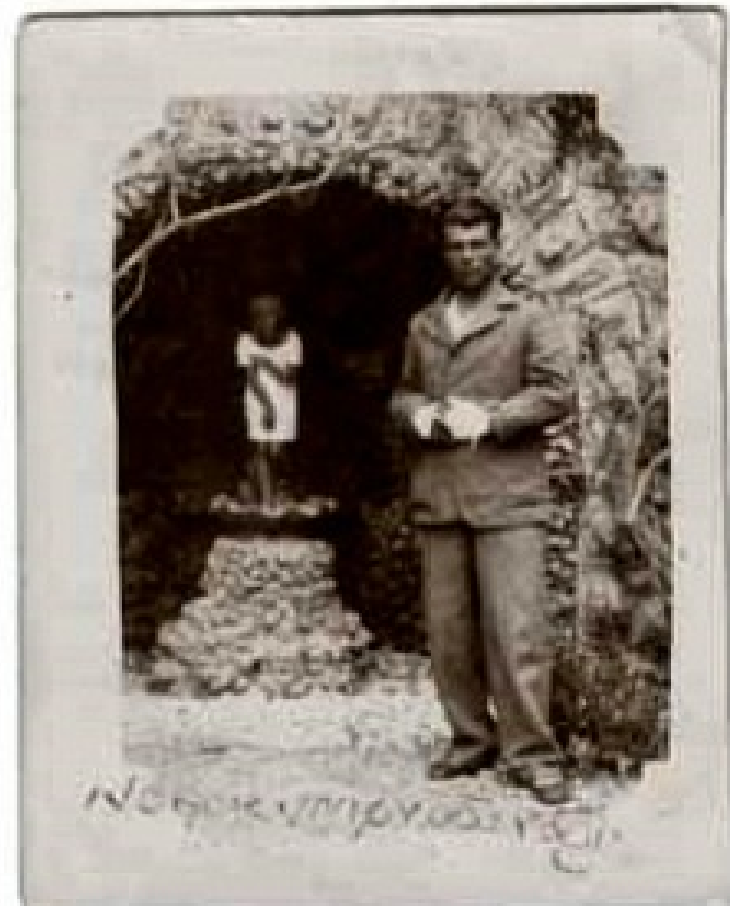
Πήγε στη Ρωσική Πρεσβεία στη Λευκωσία. Ήταν και άλλοι εκεί που επίσης τιμήθηκαν. Ήταν και ο Γλαύκος Κληρίδης, ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και αυτός βετεράνος του φοβερού εκείνου πολέμου. Έγιναν ομιλίες και παρουσιάσεις. Οι Ρώσοι παρασιμοφόρησαν τον Αγαμέμνονα για τις υπηρεσίες του προς Ρώσους αιχμαλώτους πριν 52 χρόνια! Ήταν πολύ συγκινητική η εκδήλωση. Ας είναι καλά οι άνθρωποι! Και αυτοί που τον θυμήθηκαν και αυτοί που τον τίμησαν. Επιστρέφοντας στο χωριό του, για πρώτη φορά ο Αγαμέμνων ένωσε την ανάγκη να διηγηθεί στους συγχωριανούς του μερικά από τα επεισόδια της πολυτάραχης πενταετίας του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Ο φίλος μου έμεινε έκπληκτος με τα νέα που του μετέφερε η αδελφή του. Το 2003 πέθανε ο πατέρας τους. Πάντοτε ειρηνικός και λιγομίλητος. Λίγο αργότερα πέθανε και η μητέρα τους. Εξακολουθούσε να ψάχνει να μάθει περισσότερα για την ιστορία του πατέρα του. Γνώριζε ότι πολέμησε στην Ελλάδα, στη Βόρεια Αφρική, στη Σικελία. Αγνοούσε όμως τις λεπτομέρειες. Κανένας δεν είχε φροντίσει να ενώσει τα σημεία. Όταν πήγε στην Κύπρο ξανακοίταξε μερικές παλιές φωτογραφίες. Ο πατέρας του με το χακί και το στρατιωτικό δίκοχο μέσα στη δροσιά της νιότης του. Το 1939 κατατάχτηκε στο Αγγλικό Κυπριακό σώμα. Η μάνα του έμεινε στο χωριό με τον Μενέλαο μωρό, τους δικούς τους, στα χωράφια και τα ζώα τους, με ένα μικρό στρατιωτικό επίδομα από τον αγγλικό στρατό. Στο γραφείο του πατέρα του βρέθηκαν μερικές φωτογραφίες και κάποιες από τις επιστολές που ο πατέρας έστελνε στη μάνα τους από τα διάφορα στρατόπεδα και μέτωπα. Οι τοπωνυμίες αποστολής και μερικά άλλα σημεία ήταν σβησμένα από τη στρατιωτική λογοκρισία. Ήταν φανερό ότι τα γράμματα πριν φθάσουν περνούσαν από τη στρατιωτική διοίκηση, λογοκρίνονταν και ό,τι κρίνονταν κρίσιμη πληροφορία σβήνονταν. Οι στρατιωτικοί δεν επιτρέπεται να αναφέρουν στις επιστολές τους πού βρίσκονταν και τι έκαναν. Μια φωτογραφία έδειχνε τον Αγαμέμνονα, με τον τουροκύπριο συνάδελφό του Μουσταφά Ζεκί, κάπου στην Τουρκία, μπροστά από το άγαλμα του έφιππου Κεμάλ Ατατούρκ. Η λογοκρισία είχε κόψει τις φάτσες και τα σώματά των και άφησε μόνο το πάνω μέρος του βάθρου του αγάλματος. Ήταν μάλλον το άγαλμα του Κεμάλ στη Σμύρνη. Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας ο Αγαμέμνων είχε γράψει τα ονόματα και την ημερομηνία. Ήταν 27 Μαΐου 1941. Ήταν η ημερομηνία που έστειλε τη φωτογραφία μαζί με μια επιστολή στη σύζυγό του. Μια άλλη φωτογραφία τον έδειχνε με πληγωμένα χέρια, δεμένα με επίδεσμούς. Στο κάτω μέρος αναφέρεται η τοποθεσία: Νοσοκομείο Μονοδέντρι. Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας, κάτι ακόμη πιο σημαντικό. Δυο ονόματα και μια ημερομηνία: «Αγγελική και Σπύρος Νικολόπουλος, Καστόριο Σπάρτης, 30 Απριλίου 1941». Μάλλον αυτή τη φωτογραφία δεν την ταχυδρόμησε. Θα την είχε μαζί του μέχρι που τελείωσε ο πόλεμος και επέστρεψε στην Κύπρο. Η φωτογραφία φαίνεται θα ήταν αμέσως μετά την απόδρασή του από το στρατόπεδο αιχμαλώτων. Τα ονόματα στο πίσω μέρος της φωτογραφίας θα ήταν αυτοί που πρόσφεραν προστασία στον Αγαμέμνονα μετά την απόδρασή του. Φρόντισαν να λάβει ιατρική βοήθεια και τον έκρυψαν για λίγο στο σπίτι τους μέχρι να επουλωθούν οι πληγές του. Ο φίλος μου διάβασε κάπου ότι στη μάχη της Καλαμάτας, στις 28-29 Απριλίου

1941, κάπου 8000 στρατιώτες Άγγλοι, Αυστραλοί, Νεοζηλανδοί, Κύπριοι δεν πρόλαβαν να επιβιβαστούν στα καράβια και αιχμαλωτίστηκαν. Ο Αγαμέμνων, όμως, δεν ήταν στην Καλαμάτα εκείνη την ημέρα. Τον είχαν συλλάβει νωρίτερα στα ενδότερα της Πελοποννήσου. Ήταν μέλος ομάδας ειδικής αποστολής για αναγνώριση των κινήσεων του εχθρού. Το κύριο σώμα του στρατού στην Καλαμάτα χρειαζόταν χρόνο να επιβιβαστεί σε καράβια για την Αφρική. Είχαν ένα όχημα και μετακινούνταν σε διάφορα σημεία μέσα από τους δυσκολοδιάβατους

σκοπισμένους δρόμους των χωριών. Καθώς οι Γερμανοί προχωρούσαν προς την Καλαμάτα, η μικρή ομάδα του Αγαμέμνονα είχε κυκλωθεί και δύσκολα θα απέφευγαν την αιχμαλωσία. Οι αξιωματικοί τους τούς είπαν, με τον ασύρματο, ότι δεν θα προλάβαιναν να φτάσουν στην Καλαμάτα. Τούς διέταξαν να βγάλουν τα στρατιωτικά τους, να φορέσουν πολιτικά για να μπορούν να κρύβονται και ο καθένας να προσπαθούσε να σωθεί μόνος του, ή σε μικρές ομάδες. Πάντα, αν τα κατάφερναν ν' αποφύγουν την αιχμαλωσία, ο προορισμός τους ήταν η Αίγυπτος

Στην εκδήλωση της Ρωσικής Πρεσβείας στη Λευκωσία, 1995.

Πληγωμένος στο Μονοδέντρι Λακωνίας. Δεξιά: το πίσω μέρος της φωτογραφίας.

Τούς διέταξαν πριν σκορπίσουν, να καταστρέψουν τα οχήματα και τον οπλισμό τους. Ο Αγαμέμνων έριξε με τους συναδέλφους του το αυτοκίνητό τους μέσα σε μια χαράδρα. Το καημένο το αυτοκίνητο καθώς κατρακυλούσε άρχισε ένα βραχνό κορνάρισμα που κράτησε αρκετή ώρα, ακόμα και στον πάτο της χαράδρας. Ένα παρατεταμένο παράπονο, σαν να τους έλεγε «γιατί με πετάξατε!» Ίσως το κορνάρισμα να προκάλεσε την προσοχή των Γερμανών που τους εντόπισαν και τους συνέλαβαν. Τους έκλεισαν με πολλούς άλλους σε ένα πρόχειρο στρατόπεδο αιχμαλώτων. Τη νύχτα, τρία εικοσιτετράωρα αργότερα, ο Αγαμέμνων κατόρθωσε να αποδράσει μέσα από τα συρματοπλέγματα. Ίσως αυτό εξηγούσε τις πληγές και τους επίδεσμούς στα χέρια του. Χιλιάδες άλλους αιχμαλώτους τους πήραν με τα τρένα σε στρατόπεδα αιχμαλώτων στη Γερμανία όπου στα επόμενα τέσσερα χρόνια αρκετοί πέθαναν από τις κακουχίες.

Ο Αγαμέμνων διέσχισε τις πλαγιές του Ταΰγετου προς τα χωριά της Λακωνίας έχοντας πάντα στο μυαλό του το δρόμο προς την Αίγυπτο. Η φωτογραφία στο Μονοδέντρι εξηγεί ότι ίσως εκεί τού έβαλαν και τους επίδεσμούς. Όταν αναχώρησε από το Καστόριο πρωί, θυμόταν ότι ήταν Πρωτομαγιά. Διέσχιζε μόνος του ένα μακρύ λιβάδι με ανθισμένες παπαρούνες. Έκοψε μια παπαρούνα, την κρατούσε στο χέρι και βάδιζε συγκινημένος. Θυμήθηκε τα μαθητικά του χρόνια που αυτή τη μέρα όλος ο κόσμος στην Κύπρο γιόρταζε τα Ανθεστήρια. Παιδιά με ανθοδέσμες στα χέρια και στεφάνια από αγριολούλουδα στο κεφάλι έκαναν παρελάσεις, τραγουδούσαν, έπαιζαν στους αγρούς. Και τώρα αυτός μόνος κι έρημος προσπαθούσε να διαφύγει από τους γερμανούς, να σώσει τη ζωή του. Αναρωτιόταν αν θα μπορούσε ποτέ να φτάσει στην Αίγυπτο! Στο δρόμο συναντούσε πού και πού άλλους Άγγλους, Αυστραλούς και Νεοζηλανδούς στρατιώτες που ο καθένας αναζητούσε τρόπους διαφυγής. Δεν μπορούσαν να κινούνται όλοι μαζί αλλά αντάλλασσαν κάποιες πληροφορίες. Μερικοί χωρικοί έδειχναν τη φιλοξενία τους με κάποια διανυκτέρευση, τρόφιμα, οδηγίες. Αυτοί τον βοήθησαν να συνδεθεί με τους μνημένους ψαράδες μιας απόμακρης λακωνικής ακτής. Εκείνοι του βρήκαν θέση σε κάποιο καΐκι για τον Πειραιά.

Στον Πειραιά, κατά σύμπτωση, μέσω ελληνοκυπρίων, συνάντησε τον Στέλιο Κυριακίδη, γνωστό του αθλητή από την Κύπρο (και μέλλοντα νικητή του Μαραθωνίου της Βοστώνης το 1946). Ο Κυριακίδης ζούσε τα χρόνια της Κατοχής σε ένα φτωχικό διαμέρισμα που ενοίκιαζε. Φιλοξένησε τον Αγαμέμνονα για μερικές μέρες. Οι κινήσεις τους έξω από το διαμέρισμα ήταν πολύ περιορισμένες από φόβο μη τους ανακαλύψουν οι γερμανοί. Εκεί, στον Πειραιά, συνάντησε και τον τουρκοκύπριο Μουσταφά Ζεκκί, συνάδελφό του στο Κυπριακό Σύνταγμα. Αυτός επέζησε της μάχης της Καλαμάτας και μπόρεσε, κατά κάποιο τρόπο, να φτάσει στον Πειραιά. Ο Κυριακίδης ενήργησε μυστικά για να τους εξασφαλίσει πλαστές ταυτότητες και τους βρήκε θέση σε καράβι που ταξίδευε για τη Χίο. Ο Μουσταφά, όπως πολλοί τουρκοκύπριοι, μιλούσε, Ελληνικά. Στην Ελλάδα περνούσε για ελληνοκύπριος. Μιλούσε, όμως, και τα Τουρκικά, πολύ σπουδαίο για τους δυο τους, αν με το καλό, κατάφερναν να περάσουν στην Τουρκία. Με μια ψαρόβαρκα μπόρεσαν να αποβιβάσουν μυστικά στην περιοχή της Σμύρνης. Οι Τούρκοι που τους ανέκριναν, όταν τους βρήκαν να περιπλανούνται σε μια παραλία, ήταν ζόρικοι. Ήθελαν να επιστρέψουν τους δραπέτες στους γερμανούς, στην Ελλάδα. Με μεγάλη του έκπληξη, ο Αγαμέμνων, διαπίστωσε ότι ο τουρκοκύπριος συνάδελφός του, μιλώντας την τουρκοκυπριακή διάλεκτο, δυσκολευόταν να συνεννοηθεί με την τουρκική φρουρά. Γι' αυτό τους μίλησε ο ίδιος στην Αγγλική. Τους είπε ότι ήταν πρόσφυγες! Προέβαλαν τη βρετανική τους υπηκοότητα και ζήτησε την προστασία του Αγγλικού Προξενείου. Ο ομαδάρχης της τουρκικής φρουράς τους επέτρεψε να επικοινωνήσουν από το φυλάκιο τηλεφωνικά με το αγγλικό προξενείο της Σμύρνης. Σε όλες τις περιπτώσεις κινδύνου, ο Αγαμέμνων ένοιωθε ότι δίπλα του είχε φύλακα άγγελο. Εντός ολίγων λεπτών, ο βρετανός πρόξενος έφθασε επί τόπου. Δήλωσε ότι αυτοί είναι βρετανοί υπήκοοι και απαίτησε να τους δοθεί ελεύθερη διακίνηση μέσω Τουρκίας για να μεταβούν στη χώρα τους. Έτσι, με επίσημη άδεια, μπόρεσαν να ταξιδέψουν προς την Αλεξανδρέττα που βρίσκεται στα νοτιοανατολικά παράλια της Τουρκίας. Πριν αναχωρήσουν από τη Σμύρνη, είχαν την ευκαιρία και να φωτογραφηθούν μπροστά από το άγαλμα του Κεμάλ Ατατούρκ. Η περιπέτειά τους στην ενδοχώρα της Τουρκίας κράτησε τρεις ολόκληρες μέρες, με τρένα, λεωφορεία, πεζοπορία, όπως μπορούσαν να διακινηθούν. Από την Αλεξανδρέττα με ένα εμπορικό πλοίο έφυγαν για την Παλαιστίνη και από εκεί, με το ίδιο καράβι, για την Αίγυπτο. Ένωσαν, όπως έλεγε ο Αγαμέμνων σε μια από τις επιστολές του, σαν περιπλανώμενα πουλιά που έψαχναν για τη χαμένη τους φωλιά. Μετά από δυο μέρες αποβιβάστηκαν στην Αλεξάνδρεια και πήραν το δρόμο για τη μονάδα τους στο Κάιρο. Αλλά λίγοι από το Κυπριακό Σύνταγμα μπόρεσαν να επιστρέψουν στη βάση τους. Πολλοί σκοτώθηκαν και άλλοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Η βάση τους ήταν στην αρχή της μεγάλης ερήμου. Εκεί έβρισκαν και κάτι φίδια που ήταν βραδυκίνητα αλλά εντελώς ακίνδυνα. Ένα Σαββατοκύριακο, που είχαν άδεια, ένας της παρέας, εντελώς τρελάκιας, γέμισε τις τσέπες του με τέτοια φίδια. Το βράδυ που πήγαν στον κινηματογράφο στο Κάιρο τα απόλυσε κάτω από τα καθίσματα. Τα φίδια άρχισαν να κυκλοφορούν στα καθίσματα και στα πόδια των θεατών. Επακολούθησε πανδαιμόνιο! Μια απερίγραπτη αναστάτωση! Για κάμποση ώρα άναψαν τα φώτα και η προβολή σταμάτησε! Οι στρατιώτες του Κυπριακού Συντάγματος που είχαν τρελαθεί μες το λιοπύρι της ερήμου με παρέα τα φίδια, τις σαύρες και τους σκορπιούς γύρευαν να ξεδώσουν με κάποιο τρόπο

Γράμματα από το Μέτωπο.

Χριστουγεννιάτικη κάρτα, 1942.

Από τον Ιούλιο του 1942 μέχρι το τέλος του χρόνου εκείνου δόθηκε η μεγάλη μάχη του Ελ Αλαμίν που ήταν η αρχή του τέλους για τα γερμανικά στρατεύματα. Η μάχη ήταν από τις πιο φοβερές. Απέναντι από τον βρετανικό στρατό, τα καλά εκπαιδευμένα στρατεύματα του Ρόμελ. Η μάχη άρχισε ένα πρωί με κανονιοβολισμό από τανκς και μεγάλα πυροβόλα που ήταν παραταγμένα σε μια σειρά που κρατούσε μερικά χιλιόμετρα. «Τόσο δυνατός ήταν ο κανονιοβολισμός και τόσο εκκωφαντικοί οι κρότοι που έκαναν τα πυροβόλα, που η γη έτρεμε κάτω από τα πόδια σου. Νόμιζες ότι έφτασε η συντέλεια του κόσμου», όπως αφηγούνταν ο Αγαμέμνων. Κάτω από την κάλυψη του πυροβολικού, άρχισε η προέλαση του πεζικού, που και αυτό κρατούσε αρκετά χιλιόμετρα μέτωπο. Φονικότατη η μάχη που ακολούθησε. Πολλοί από τον λόχο του Αγαμέμνονα έπεσαν, μαζί με αυτούς και ο λοχαγός του. Ο Αγαμέμνων ανέλαβε την αρχηγία όσων απέμεναν από το λόχο του, μέχρι το τέλος της μάχης. «Άλλη επιλογή δεν υπήρχε. Έπρεπε να πολεμήσεις. Να σκοτώσεις για να μην σκοτωθείς. Και προχωρούσες πυροβολώντας, όλο προχωρούσες. Και δεξιά και αριστερά σκοτωμένοι και τραυματισμένοι.» Αυτές ήταν οι αναμνήσεις του Αγαμέμνονα, όπως τις θυμόταν ο ίδιος, χρόνια αργότερα.

Το 1943 ο Αγαμέμνων συμμετείχε στην απόβαση της Σικελίας και ακολούθησε και η απελευθέρωση της Ιταλίας από τον φασισμό. Εκεί μεγάλες μάχες δεν έγιναν. Ο ιταλικός λαός σύσσωμος εξηγέρθη εναντίον του φασισμού. Οι γερμανοί ήταν σε άτακτη υποχώρηση. Ο Αγαμέμνων μετά την επιστροφή του στη Λιβύη με τους Ρώσους αιχμαλώτους μετατέθηκε στην Αίγυπτο. Το 1945 μετατέθηκε στην Κύπρο, από όπου και αποστρατεύτηκε. Το 2003 με τον θάνατο του κυρίου Αγαμέμνονα, ο φίλος μου είχε τη σειρά των περιπετειών του πατέρα του αλλά συχνά έβρισκε κενά. Έψαχνε και συνεχίζει να ψάχνει για περισσότερες λεπτομέρειες. Οι φίλοι και οι συνάδελφοι του κυρίου Αγαμέμνονα είχαν πεθάνει. Έλπιζε, όμως, στο επόμενο ταξίδι του στην Κύπρο, να μελετήσει με περισσότερη προσοχή τα γράμματα του πατέρα του. Ίσως μερικά από αυτά φωτίσουν περισσότερο μερικά σημεία.

Χρήστος Ν. Φίφης Μελβούρνη 2019

Ένα ακόμη στιγμιότυπο από την εκδήλωση της Ρωσικής Πρεσβείας στη Λευκωσία το 1995. Συγχαρητήρια από τον κ. Κληρίδη, Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

τ/αγ. 4.
 Αγαμέμνων Γουλιμίδης.
 Base Depot
 RASC.
 17.E.F.   '61 12/6/41.

Ηγαυδιλή μου Καλλιόπη,
 πόσα λες δέω είμαι ένθετος ναγα
 εδω λίγους ύστερα από τους δε
 ριδικούς έγδαα εις τον απο
 ορισμό μου. Την 2/6/41 εως
 αχα ελίζη εισολογήτη διεξέρω
 όμως αν την ελπίεις.
 Δεν αγορά τον ποτόνιου η
 περιπέτεια σου έκα σπαρτα
 ενολοαίς διε ηφωρτώ τα εαυ
 ελμυρική, είντοι όλαν άνταφωδει
 μεν. Απώ την 28/6/41 μέχρι
 της 12/6/41 είχοντα εως ένα
 σπουγγι σου ωστα εδω ηγ έμει
 ηγ γράσει να βρη την ζυγιά
 του ηγ έβη την βρυσου. ηγ εις
 το λίγος εαυ βρυσου την ζυγιά
 του, γαρτά σου την καρία του.

Η πρώτη σελίδα από γράμμα στη σύζυγό του, μετά την επιστροφή του στην Αίγυπτο, 1941.

Από την παιδική ηλικία. Ο δεκαετής Αγαμέμνων ντυμένος τσολιάς στη